

Milliyet

12 TL ŞUBAT 2019 | K.K.T.C Fiyatı: 13 TL

SANAT

KHRUANGBIN
İSTANBUL'A
"GERİ DÖN"ÜYOR

İPEK DUBEN'İN
"KOSOVA" KEDERİ

HARİKALAR DİYARI

'Alice'te

UTE LEMPER MİLLİYET
SANAT'A KONUŞTU

DAMLA SÖNMEZ'İN
ÖZGÜRLÜK ISLIĞI

Şubat

8

Ipek Duben ile "Kosova" serisini konuştuk

2

82

Damla Sönmez
"Sibel"i anlattı

58

Gülriş Sururi'yi
Seçkin Selvi'nin
kalemıyla
uğurluyoruz

44

Serkan Bayer'in
"Carcidones"
adlı eseri

73

Diane Kruger,
"Welcome to
Marwen"la
oyuncak
bebek olarak
karşımızda

Kapak: "Alice" müzikali
Fotoğraf: Elif Demiralp

PLASTİK SANATLAR

- 8 Ipek Duben "Kosova" serisini anlattı
- 16 Cadılarla dans etmeye hazır mısınız?
- 20 Theo Esthetu'dan "Yüzler ve Yerler"
- 26 Gizem Karakaş'tan "Masum Değiliz"

MİMARİ

- 38 Oscar Niemeyer 111 yaşında

SAHNE SANATLARI

- 60 Sıradışı bir vampir öyküsü: "Bırak İçeri Gireyim"
- 64 Litvanyalı yönetmen Oskaras Korsunovas'tan Moliere'in "Tartüfas" yorumu
- 67 "Sultana"yı oyuncular Nergis Öztürk ve Özlem Alpözü'den dinledik
- 70 Kahkahalarla izlenen dinamik bir Don Kişot

SİNEMA

- 76 Geleceğin 10 usta oyuncusu
- 86 Lanthimos'un 10 dalda Oscar adayı filmi "Sarayın Gözdesi"

MÜZİK

- 90 Modern folkun güçlü sesi Julia Jacklin'den yeni albüm
- 95 Önder Focan ve Şalliel Bros.'tan funk'ın kitabı
- 98 Müzik sahnesinde hızla yükselen Khruangbin bu ay İstanbul'da

EDEBİYAT

- 111 Şebnem İşigüzel "Tekliğin Türküsü"nü söyleyen Sevgi Soysal'ı yazdı
- 114 Hatice Meryem yeni romanında "Yetimler" in sesi oluyor
- 116 Neslihan Önderoğlu soruyor: "Edebiyatla sinema arasında bir çekişme var mı?"
- 118 İç hastalıkları uzmanı, psikiyatrist, ressam ve değeri pek bilinmemiş bir yazar: Fikret Ürgüp
- 122 Oyuncu, yazar, senarist Görkem Yeltan'ın "Korkusuz Meles"i

Dans etmek için iyi bir nedenimiz var

British Council tarafından düzenlenen "Duvarları Olmayan Müze" hem Türkiye'den hem de British Council Koleksiyonu'ndan seçilen eserlerin yer aldığı dijital bir sergi platformu. Dijital platformun üçüncü sergisi "Cadılarla Dans Etmek" de başladı.

Aubrey Hammond'ın "Bolsheviks" adlı tiyatro afişi, 1920 civarı.

HANDE ORTAÇ
handeortac@gmail.com

Tarihin egemenlerin bakış açısıyla, yani tek bir perspektiften aktarıldığı su götürmez bir gerçek olarak kabul ediliyor artık. Aktarılan her bilgi, toplumun birçok dezavantajlı kesiminin geçmişe dönmesiyle ve değerli hikâyelerini gömüldükleri derin çukurlardan kazıyarak ortaya çıkarmasıyla tekrar sorgulanıyor. Gücü elinde tutanların dilinden ve gözünden yazılan tarih de kadınları ya zaferlerin uğurlarına harcandığı arzu nesneleri olarak ya da büyülerle dünyadaki tüm kötülüklerin müsebbibi cadılar olarak karşımıza çıkardı. Tarihe farklı açılardan yeniden bakmak, bu derin korkuyu yaratan renkli kaynakları anlamak ve yüzeye çıkarmak, geç de olsa kadınlara iade-i itibar etmek günümüzün önemli meselelerinden biri. 'Cadılaştırma'nın normdan sıyrılmayı, ayıksı, daha özgür ve cesur olmayı simgelemesi, bu sebeple de iktidarı tehdit eden alternatif bir güç hâline gelmesini, bastırılmasının bu kadar arzu edilmesinden anlayabiliyoruz. Tarihin ve beraberinde sanatın getirdiği tüm bu arkaik korku cadılık kavramına da bir güç atfediyor. Mine

İzleyici,
serginin
karanlık
renkler tercih
edilerek
oluşturulmuş
atmosferine
kapılıyor.

Kaplangı kuratörlüğünde ve British Council Türkiye sanat ekibi yönetiminde gerçekleştirilen "Cadılarla Dans Etmek" dijital sergisi, Birleşik Krallık sanat ve edebiyat tarihindeki cadı izleğini takip ederken bu birikimi çağdaş sanatçıların eserleriyle bir araya getirerek öteki olandan kaynaklanan korkunun altında yatan görkemli malzemeyi ortaya çıkıyor.

DUVARLARI OLMAYAN BİR MÜZE

"Cadılarla Dans Etmek" sergisi, British Council tarafından desteklenen 'Duvarları Olmayan Müze' dijital sergi platformunun üçüncü sergisi. Bu platformda yer alan sergilerin en önemli özelliği, dijital ortam için tasarlanıyor ve sadece çevrimiçi olarak seyirciyle buluşuyor olması. Daha önce kuratörlüğünü Elif Kamışlı'nın üstlendiği ilk sergi "Geçen Gece Bir Rüya Gördüm", ilk 3 ayda, 110 bin kişi tarafından izlenmiş ve Yılın En İyi Web Sitesi Özel Ödülü de dahil olmak üzere toplam dört dalda Altın Örümcek Web Ödülü kazanmıştı. Kuratörlüğünü Ulya Soley'in üstlendiği ikinci sergi olan "Tanışıyor muyuz?" ise bugüne kadar 350 bin kişi tarafından ziyaret edilmiş ve 16. Altın Örümcek Web Ödülleri'nde En İyi Etkinlik ve Kültür Sanat ile En İyi Mikrosite ödüllerini kazanmıştı. Ayrıca Ulus-

Sanatçı Eriş Seymen'in 2016 tarihli "Büyücünün Karısı" adlı serigrafi çalışması. Sanatçı ve Zilberman Gallery izniyle.

lararası IDCA ödüllerinde de En İyi Websitesi dalında Gümüş Madalya'nın sahibi olmuştu.

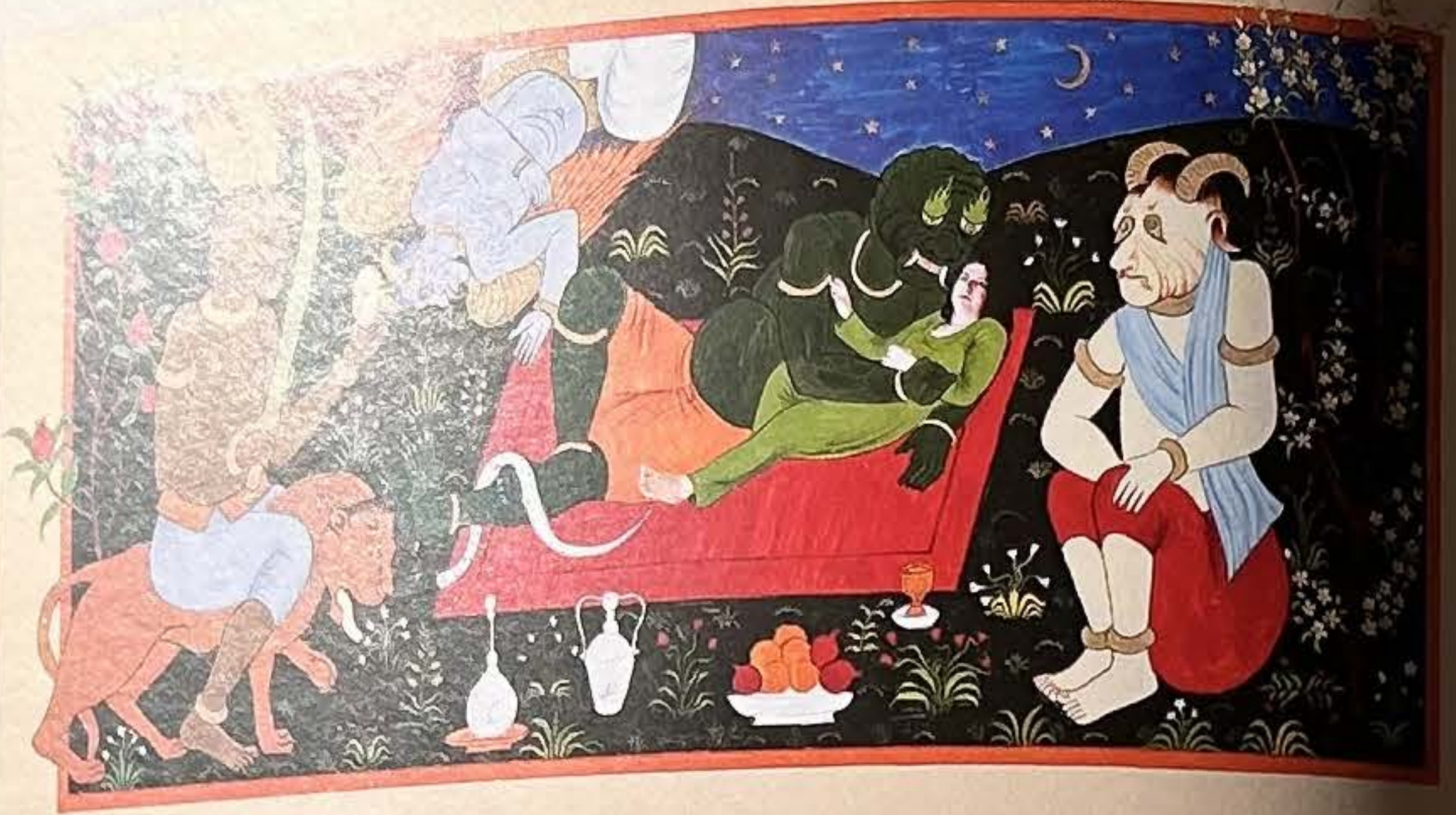
Saydığım başarılarla tasdiklenmiş teknik ustalık, "Cadılarla Dans Etmek" sergisini içeriğine ek olarak sunduğu dijital deneyimle de izlenmeye değer kılıyor. Dijitalin mekân hiyerarşisini hiçe sayan ulaşılabilirliği, iyi bir sergiyi izlemek için aynı şehirde, hatta aynı mahallede bulunma zorunluluğunu ortadan kaldırıyor.

Giriş sayfasından itibaren, 'cadı olmak'tan kaynaklanan gücün yarattığı korkuyu deşifre etme düsturuyla ortaya çıkan serginin karanlık renkler tercih edilerek oluşturulmuş atmosferine kapılmamak mümkün değil. Sesle ve görsellerle desteklenmiş tekinsizliğin eşlik ettiği dört farklı oda, sergiyi keşfetmek için tıklanmayı bekliyor. 'Mitler ve Hikâyeler', 'Ritüeller ve Semboller', 'Aşınalar ve Doğa' ve 'Portreler' başlığını taşıyan her odanın kavramsal çerçevesine uygun olarak seçilmiş eserler, başı sonu olmayan dairesel bir düzende izleyiciyi hikâyelerini keşfetmeye çağırıyor. Dört oda da, içlerinde yer alan eserler de sonsuz bir döngü içinde. Tekinsizlik, belki de, çıkışın yerini bulamayan ya da çoğunlukla peşinde olduğu hikâyelerin büyüyle çıkmayı unutan izleyicinin, mekânın yokluğuyla özgürleşirken anlamın içine hapsolmasıyla köpürüyor.

Mine Kaplangı, serginin kavramsal çerçevesini oluştururken İngiliz edebiyatının kendi dönemleri içinde ayıksı ve günümüz için öncü seslerine kulak vermiş, onların rehberliğinde eserleri yorumlamış. Serginin dört temel odasından biri olan 'Mitler ve Hikâyeler' odası, kapısını Virginia Woolf'un "Kendine Ait Bir Oda" kitabından bir alıntıyla aralıyor. Kulağımıza küpe, gözümüze farklı bir lens takip eserleri bu sözün etkisiyle izlemeye başlıyoruz: "Kadınlar yüzyıllardır, erkeklerin görüntüsünü iki katı büyüklüğünde gösterebilen büyü bir güce sahip birer ayna işlevi görmüşlerdi."

Serginin diğer bir güçlü referansı, kendi çağında değeri anlaşılmamış fakat üstünden geçen iki yüzyıla rağmen güncelliğini koruyan güçlü eserler üretmiş olan Sir William Blake. Yaygın olarak bilinen mitolojiye alternatif kendi kurmaca mitolojisini kaleme alan, yarattığı güçlü kadın karakterlerle farklı bir tarih/sanat yazımının ilk örneklerinden olan Blake'in eseri, sadece görsel olarak değil sergiye kattığı anlamla da çok güçlü bir etki yaratıyor. Eser, yer aldığı 'Mitler ve Hikâyeler' odası dışında tüm sergiye sızan bir izlek oluşturmayı başarıyor.

Kaplangı da British Council Koleksiyonu'nda yer almamasına rağmen sergiye dahil edilen eserin altını şu sözlerle çiziyor: "İngiliz sanat tarihinde cadılar üzerine araştırma yapan birinin, William Blake'e değinmeden yol alması mümkün olmayacağı

18 için sergiye Blake'e ait 18. YY.'dan bir eseri ekleyebilmek gerçekten hepimiz için büyümlü bir deneyim oldu."

'Mitler ve Hikâyeler' bölümünde altı çizilen farklı cadı kadın formlarına "Alice Harikalar Diyarı" kitabı için yaptığı Alice çizimleriyle Sir Peter Blake derinlik katmış. Aynı odada karşımıza çıkan Paula Rego da sözlü gelenekle dilden dile dolaşan İngiliz tekerlemelerindeki ayıksı kadınları, yaptığı eşsiz baskılarla gözler önüne seriyor. Türkiye'den çağdaş sanatçı CANAN'ın İslam mitolojisinden beslenerek ürettiği eserlerde yer alan kadınlar, bu odaya farklı bir perspektif getiriyor ve sözlü edebiyatın şekillendirdiği cadı kadın imgelerini derinleştiriyor.

BİRBİRİNİ BÜTÜNLEYEN ODALAR

Dört farklı başlıktaki odalar, cadılık kavramını bütünleyen alt başlıklar olarak okunabilir. 'Ritüeller ve Semboller' ile 'Aşınlar ve Doğa', 'cadı kadın'ın kurgulanan tekinsizliğine doğal ve renkli cevaplar içeriyor. En korkutucu gözüken imgelerin altı kazıldığında aslında içten içe kadınlıkla ilgili güçlü bir gerçeği barındırdığını keşfediyor ve en başta bahsettiğim korkunun kökenine iniyoruz. David Nash'ın ağaçlarla yaptığı doğal heykeller, doğanın kendi hâlinde ağır aksak akan ama akarken değiştiren ve dönüştüren gücünü hatırlatıyor. Anya Gallaccio ise, kadınla doğayı eşleştiren anlayışın indirgeyen ve bu sebeple hapseden bakışına baş kaldırıyor, bu sayede cadılık kavramını tersten okumamıza olanak sağlıyor.

'Portreler' odası, yaptıkları farklı işlerle cadılık mertebesini hem toplumun gözünde ayıksılıklarıyla hem de bu sayede kazandıkları güçle, yarattıkları korkuyla çoktan hak etmiş kadınları ve işlerini izleyiciyle buluşturuyor. Bu kısım unutmaya eğilimli tarihin kulağına fısıldanan bir andaç gibi kurgulanmış daha çok. Bu kısımda izleyici için keşfedilecek birçok değişik, tekinsiz ama etkileyici hikâye gizlenmiş.

ENGELSİZ DOLAŞMA ÖZGÜRLÜĞÜ

Serginin erişilebilirliğini destekleyen tek şey dijital olması değil, aynı zamanda erişimin tüm dezavantajlı insanlar için de kurgulanmış olması. Tüm eserlerde yer alan sesli betimleme, okuma kolaylığı sağlamak adına kontrast ve yazı tipi büyütme seçenekleri, Türkçe ve uluslararası işaret dili gibi olanaklar, tüm izleyicilere sergiyi engelsiz bir şekilde dolaşma ve keşfetme özgürlüğü tanıyor.

Kaplangı, kadının ötekileştirilmesinin farklı yollarla yapıldığı Türkiye'den sergiye dahil ettiği sanatçıların katkısını şu şekilde yorumluyor: "Bu sene programa, koleksiyon dışından sanatçıların da katılabilecek olması benim için projenin en heyecan verici kısımlarından biri oldu. Sergi metninde de ısrarla vurguladığım noktalardan biri aslında cadılar ve cadılık tarihi üzerine yapılan bir araştırmanın kıtalar ve kültürler arası bir araştırma olduğuydu. Dolayısıyla belki de Türkiye'den sanatçılar ile bu araştırmanın sınırlarını biraz olsun genişletme imkânımız oldu diye düşünüyorum. Bir yandan da özellikle sadece bu konu üzerine çalışan sanatçılar yerine, uzun süredir takip ettiğim ve farklı noktalardan sergiyi besleyebileceğini düşündüğüm seçili eserler üzerinden davet ettim sanatçıları. Gözde Ilkin, Erinc Seymen, CANAN, Nilbar Güreş, Pinar Yolaçan, Fatma Bucak ve İstanbul Queer Art Collective bu perspektif doğrultusunda sergiye dahil oldular."

"Cadılarla Dans Etmek", sanat tarihi içinde keşfettiği ipuçlarıyla yepyeni bir cadılık tanımı yapmayı başarıyor. İçinde olmak isteyeceğiniz, aykırılığı ve bu sebeple sahip olduğu kıskırtıcı güçle parlak bir kimlik ve mücadele alanı var ediyor. Yarattığı dijital deneyimle ve akıllara ektiği yeni tohumlarla kaçınılmaması gereken bir sergi. **MS**

Çağdaş sanatçı CANAN'ın "Gece" adlı serisi, sözlü edebiyatın şekillendiği cadı kadın imgelerini derinleştiriyor.